

། །ཡང་རིག་འཛིན་བདུན་འདུལ་དོན་རྒྱུ། དོན་རྒྱུ་པའི་དོན་རྒྱུ།
 དོན་དུ་ནམ་མཁའ་ཉིད་ལ་ལྟོས། ཞེས་དང་། སྐར་ཡང་དེའི་དོན་བཀོལ་
 ནམ་གསུངས་པ་ནི། གྱི་ཉོ་ནམ་མཁའ་སྟོང་པ་འདི་ནི་སྟོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་
 གྱི་འཆར་གཞི་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྟན་འཆར་གཞི་མེ་ལོང་ཡིན་
 ལ་མེ་ལོང་ལས་གཟུགས་བརྟན་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ལྷ་ལྷ་འཆར་གཞི་
 ལྷ་ཡིན་ལ་ལྷ་ལས་ལྷ་ལྷ་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པ་དང་། འཇའ་ཚོན་འཆར་གཞི་
 ནམ་མཁའ་ཡིན་ལ་ནམ་མཁའ་ལས་འཇའ་ཚོན་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པ་བཞིན་ནོ།།
 ནམ་མཁའ་དེ་ནི་མ་མི་འབྲུང་བས་མི་ཚོད་པ། ནམ་མཁའ་ལ་གཞོམ་གཞིག་
 བྲལ་བས་མི་ཤིགས་པ། ནམ་མཁའ་སྐྱང་སྤིད་གྱི་མཚེད་གཞིར་གནས་པས་
 བདེན་པ། ནམ་མཁའ་ལ་སྐྱོན་ཡོན་གྱི་བསྐྱད་མི་འཇུག་པས་སྤྲུལ། ནམ་
 མཁའ་འཕོ་འགྱུར་བྲལ་བས་བརྟན་པ། ནམ་མཁའ་རྩལ་སྤྲུལ་པ་ཡན་ཆད་
 གྱི་ཁོངས་སུ་མ་ཞུགས་པ་མེད་པས་ཐམས་ཅད་དུ་ཐོགས་པ་མེད་པ། ནམ་
 མཁའ་ལ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་གཞོད་པས་མི་རྩུགས་པས་ཐམས་ཅད་ལས་མ་

ON ANOTHER OCCASION, Rigdzin Duddul Dorje said to me, “Vajra, the eternal vajra! For the actual meaning, look to space itself!” In revealing the meaning of this, he stated the following: “Ah! This empty space is the ground for the arising of the entire universe. For example, it is like a mirror being the ground for the arising of a reflection, which has never existed as anything other than the mirror. It is like water being the ground for the arising of the moon’s image, which has never existed as anything other than water. And it is like the sky being the ground for the arising of a rainbow, which has never existed as anything other than the sky.

“This space, since it cannot be injured, is invulnerable. Since space cannot be conquered or destroyed, it is indestructible. Since space abides as the basis for the unfolding of the world of appearances and possibilities, it is authentic. Since space cannot be altered by flaws or positive qualities, it is incorruptible. Since space is free of transition or change, it is stable. Since space completely permeates even the tiniest subatomic particle, it is in all ways unobstructed. And since nothing whatsoever can damage it, space is in all ways invincible.

“Since all material substances can be damaged by weapons, they are vulnerable. Since they can be conquered or destroyed

༡༡། བམ་པོ། རྗེས་གཞན་གང་ལའང་མཚོན་གྱིས་སྐྱེ་འབྱུང་
 བས་ཚོད་པ། རྒྱན་གྱིས་གཞོམ་ཞིང་འཇིག་རྒྱས་པས་ཤིགས་པ། གཅིག
 དང་དུ་མར་འགྱུར་བས་རྒྱན་པ། གཞན་གྱིས་བསྐྱད་འཇུག་པས་མི་སྲ་བ།
 གཡོ་འགུལ་དང་བཅས་བརྟན་གནས་མེད་པས་མི་བརྟན་པ། གང་ལའང་
 ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ། རྒྱན་གཞན་གྱིས་སྣོད་པར་བྱེད་པས་ཕམ་པ་སྟེ།
 བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་དེ་དག་སྣོད་པོ། །གཞན་ཡང་དངོས་
 པོ་རགས་པ་རྩལ་དུ་ཕབ་པས་རྩལ། རྩལ་དེ་བདུན་ཆར་བཏང་བས་རྩལ་སྟེ།
 རྩལ་སྟེ་དེ་ཡང་བདུན་ཆར་བཏང་བས་ཆ་མེད་དུ་སྣོད་པ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་མཚན་
 ཉིད་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་བྱ་བ་བྱས་པས་མེད་པར་བཏང་བ་ལས་དང་པོ་
 ཡོད་པར་སེམས་ན། མི་ལམ་གྱི་སྣང་བ་སྣང་དུས་ཉིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ལ་
 མཐོང་རིག་གི་བྱ་བ་བྱས་མ་བྱས་དང་། མིག་འབྱེད་བཅུ་དང་གོམ་པ་འདིག་
 འཇོགས་ཅམ་གྱིས་སྣང་བ་མཚོད་འགག་ཏུ་འགྱུར་བའི་རྩལ་ལ་སྣོས་ཤིག །འོན་
 ཏེ་སྲ་མ་འགག་ཅིང་ཡལ་ཏེ་སྲི་མ་སྲིས་མཚོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་སྲ་མ་ནས་གཞན་དུ་
 འཕོས་ཚེ་སྲ་སྲི་ཐམས་ཅད་བདེན་གྲུབ་ཏུ་ཡོད་པར་སེམས་ན་མི་ལམ་གྱི་སྣང་
 བ་ལ་སྣོས་ཤིག །ཁྱད་པར་དུ་ཡང་རྒྱ་འབྲས་ཕན་རྒྱན་ལ་སྣོས་ནས་བཏགས་
 པ་མིན་པའི་རྩལ་གསུམ་གྱི་དོ་བོ་ཞིག་ཡོད་མི་སྲིད་པས་ངང་རྩལ་ལེགས་པར་

under certain conditions, they are subject to destruction. Since they can change into one thing or many, they are false. Since they can be altered by something else, they are corruptible. Since they involve movement and vacillation and have no permanent location, they are unstable. They are in every way obstructed. Since they can be reduced to nothingness under other conditions, they can be vanquished. Things characterized thus, as having never truly existed, are empty.

“In addition, coarse things can be reduced to fine powder, to molecules in fact. These molecules can be reduced by a factor of seven to atoms. These atoms can, in turn, be reduced by a factor of seven and finally reduced to emptiness, because their characteristics are such that they have never existed.

“If you think that these things originally existed but were reduced to nonexistence by your having gone through this process, just look at dream images, which even as they manifest have never existed, and determine whether or not these images can be seen or felt. Also, observe the way that sensory appearances arise or cease merely due to whether your eyes are open or closed, or whether your foot is lowered or raised in walking.

“You may contend, ‘Well, it is not the case that an appearance at one point in time ceases and disappears, with another replacing it later. Rather, when the former moment is replaced by another, the sensory appearance is such that it truly exists throughout its entire duration.’ If you think this is so, look again at dream images. Consider the matter well, for it is impossible for some essence to exist in its own right without be-

། སོམ་མཛོད། །འོན་ནམ་མཁའ་ལ་དོན་ཚོས་བདུན་ལྟན་པར་
 རལའ་པ་དེ་དག་གྲང་དངོས་མེད་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འཕོ་འགྲུར་མེད་ཚུལ་
 དཔེར་བཞག་ནས་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་བཞུགས་ཚུལ་སྣ་བསམ་བཞེད་མེད་ཀྱི་རོ་བོ་
 ལ་འགྲུར་བ་མེད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། དངོས་དང་དངོས་མེད་བདེན་བརྟན་
 ཀྱི་ཁྱད་འཕྲོ་བར་འཆད་པ་ལ་སྦྱར་ན་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་མཚུབ་
 མོས་སྐྱབ་སྟོན་པའི་བདེ་ཐབས་བྱས་ན་སྐྱབ་པ་ལ་བསྟོན་པར་བྱ་ཡི་མཚུབ་མེད་ཅེ་ཙམ་
 ཞིག་བཟུངས་ཚེ་པར་མི་བྱའོ། །འདི་ལ་གོམས་འདྲིས་ཡང་ཡང་བཏང་
 ནས་སྟོང་པར་ཐག་ཚོད་པ་ཞིག་མ་བྱས་ན་རྣམ་མཁུན་གྱི་ལམ་དུ་ཕྱོགས་ཙམ་ཉེ་
 བར་མི་འགྲུར་རོ། །ཁྱེད་ཚུང་ཤེས་རིག་གི་ཕྱི་མོ་ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་འདྲིན་ལ་
 རབ་ཏུ་སྟོན་ལ་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ནམ་མཁའ་གོ་
 འབྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞིག་མཛོད་ཅིག །ཅེས་གསུངས་ཤིང་མི་སྤང་
 བར་གྱུར་ཏོ།

ing simply a conventional designation that relies on the relationship between cause and effect.

“In addition, the explanation of the seven vajra attributes of space makes use of metaphors to show how space is without transition or change because of its insubstantiality (*ngö-med*). This explanation demonstrates that there is no change in the indescribable, inconceivable, and inexpressible essence of the abiding mode of the true nature of phenomena (*chhö-nyid*). This is an ideal argument to apply in explaining the difference between what has substance and what does not, between truth and falsehood.

“So in employing the symbolic means of pointing a finger at the moon, look at the moon and don’t be satisfied with looking merely at the tip of the finger. If you don’t reach a decision concerning emptiness by familiarizing yourself with this point over and over again, you will not be the slightest bit closer to the path of omniscience.

“Ah, little one at the very pinnacle of understanding and awareness, you must look thoroughly into the meaning of this, becoming a yogin of the limitless potential of space who realizes all sensory appearances to be space itself.”

Saying this, he vanished.